

הלכות שבת סימן רסב

רסב לקדש השבת בשלחן ערוף ובכסות נקיה, ובו ג' סעיפים :

א *יסדר (ב) (א) שלחנו ונציע (ב) המטות [*] ויתקן כל עניני הבית, כדי שימצאנו (ג) ערוף ומסדר (ד) (ז) כבואו מבית הכנסת: הגה ויהיה שלחנו (ג) ערוף (ד) כל יום השבת, וכן המנהג, ואין לשנות (טור ס"ס רפ"ט ומדכי סוף פרק כל כתיב והגהות מיימנית פכ"ט דשבת): **ב** (ה) יישתדל שיהיו לו *בגדים (ד) (ז) (ו) נאים לשבת. ואם אי אפשר לו, לפחות ישלשל (פרוש, ישלשלם כלפי מטה שיהיו ארכים כמדת העשירים (ז) היושבים בביתם. רש"י שם) בגדיו למטה דרך כבוד: **ג** (ח) ילבש בגדיו הנאים, (ט) וישמח בכיאת שבת (י) כיוצא לקראת המלך וכיוצא לקראת חתן וכלה, דרבי חנינא מעטף

א טהא דרבי יוסי בר
 תנא שבת ק"ט
 ב שבת ק"א ג שם
 ק"ט

שערי תשובה

באר היטב

(ב) שלחנו. האר"י ז"ל הקפיד מאד לאכל על שלחן של ד' נגלים דגמת שלחן המקדש ולכרוף על ב' אגרות של חסד בכל ג' קדושים, ובליל שבת הניח על השלחן הפוס של בהמ"ו עם מעט יין וקצת פתיחין אכל לא לחם שלם, וע' סי' ק"פ. וצ"ע קורי עכביש מהבית, ראשית חקמה, ע"ה: (ג) כבואו מבהכ"נ. וינשק ידי אמו בליל שבת כשהיא מברכת אותו, וסודו מבאר בדברי האר"י ז"ל: (א) ערוף. רש"י היה לו ב' מפות על השלחן מלבד העליונה שעל הלחם, משום דכשמועצין המפה נמצא השלחן מגלה, ועוד, המפה תלויה מעל השלחן טוח וכשפורסה עושה אהל, ולכן הניח המפתחות תמיד ואז היו מוסיף על אהל צנאי ושרי, מט"מ. ועין סימן שטו סי"א: (ד) נאים. והאר"י ז"ל פתב: יש ללבש ד' בגדי לבן, מלבד העליון הירושלמי ומדך ונקוט ולעיל דאיתא שם ונדש ר"ח צרוך שיהיו לו שתי צטיפות, דשבת דקאמר ונדפצי גלימיהו שלא לחם רק צטיפת חל, ועין בשו"ת מאיר גתיבים:

[*] ויתקן כל עניני הבית. הניח לתקן הכל מפלג המנהג קדם קצת או אח"כ קצת, ולא ביום הששי בבקר או לעת ערב כמש, כ"כ בטעמיהו ובר"י: [ג] כבואו מבהכ"נ. עין בה"ט. ועין במח"ב שכתב בשם תוספתא שבת דבגדו אחר סתק גנפח שלום עליכם חרוו צאתכם לשלום, והקסים עמו, וליתא, דכנתה שבעת שצאנו יהיה צאתם לשלום ולא שדוחה אותם מעליו ופוטרים, ולפי שאינו יודע צאתם הוא גומר ואומר עכ"ל, ואין למחך דבר שנהגו ברב ישראל, אף בקשת רבון העולמים אין לאמרה, ע"ש, ועין בשאלת יעבי"ן סימן קכה, ונהגין לומר רבון העולמים עד מלך פמים דרכו, שאינו רק שבת לבר: [ד] נאים. עין בה"ט. ועין בשאלות פורת בראשית, צרוף לאדם שיהיה לו ב' צטיפות אחד לחל ואחד לשבת כו', ובשאלת שלום שם, ועין שבת פתיחת בית אפרים סי' טו שמקור הדברים בירושלמי פ"ח דפאה ומדך ונקוט דהת, ועין בהגמ"י הלכות שבת פרק ל, ועין בפמ"א ח"ב סימן קנב ובאר"י מ"ש משבת דף קמו דרבנן דפומבדיתא הוה לבשי גלימי אכמי, וקצת יש לדחות עפ"י דברי הירושלמי ומדך ונקוט ולעיל דאיתא שם ונדש ר"ח צרוך שיהיו לו שתי צטיפות, ככו חכמתא לקבלה: כעטיפתנו בחל כו', ואס"ן כו' ודענו רבנן

באר הגולה

משנה ברורה

א (א) שלחנו. מערב שבת לליל שבת: (ב) המטות. שישוין צליה², (ב) וטוב שתהיה מצעת גם המטה שישן עליה: (ג) ערוף וכו'. שנהו כבוד שבת. ואמרו חכמינו ז"ל: שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. כשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוף ומטה מצעת, מלאך טוב אומר: יהי רצון שיהא כן לשבת הבא, ומלאך רע עונה אמן בעל-כרחו; ואם לאו הוא להפך, חס ושלום. (ג) טוב לפנות קורי עכביש מהבית מבעוד יום³, לנקות את הבית לכבוד שבת⁴. (ג) וטוב לזהר בסעודת הלילה שלא לזרק דבר בבית חוץ לשלחן, אם אין דרכו לכבד את הבית בדרך המתרה⁵ [עין סימן שלז] אחר סעודה זו, כדי שלא ינגל את הבית, וכן בסעודת שחרית אם אינו מכבדו אחר-כך: (ד) כל וכו'. (ד) עד לאחר הבדלה⁶. יש נוהגין (ה) להיות שתי מפות על השלחן מלבד העליונה שעל הלחם, משום שקשמועצין המפה נמצא השלחן מגלה: **ב** (ה) ישתדל וכו'. דכתיב "וכפדתו", ודרשו חז"ל: שלא יהא מלבושיף של שבת כמלבושיף של חל. (ו) וטוב שלא ילבש בשבת מפל מה שלבש בחל⁷, אפלו חלוקה⁸. ואם אפשר לו, טוב שיהיה לו גם טלית אחר לשבת: (ו) נאים. כפי יכלותו. ואפלו אם הוא בדרך לבדו ובבית אינם יהודים, גם כן ילבש בגדי שבת, כי אין המלבושים לכבוד הרואים כי אם לכבוד השבת [ח"א]. פתב בספר חסידים: אל יקח אדם לך ששבת עד שיששים תחלה בר בחיקו, כדי שלא יטנוף בגדיו: (ז) היושבים בביתם. הניו, (ז) שאינם צריכים

שפוכים דמה דהתירו בין השמשות הוא אפלו אם קבל עליו שבת גס"ן, וכדי שלא יסתרו אהדי מחלקים רבים מן האחרונים (הלא המה האלהי וכה לחד תרוצא, והביאו הפרי מגדים, והפחזיק ברכה שהובא בשערי תשובה והשלחן עצ"ש שם) ואומרים דשם ארזי כחידו שקבל עליו שבת⁴⁰, והבא דקבלת שבת של ברכו שהוא על-ידי צבור חמיר טפי. ועין בט"ז כסימן תרא דפוסק דמטר לערב אפלו אחר שקבל עליו שבת, וכן בדרך התיים מצדו לפסק דכל שכוח לערוך מצוה מטר דהוא אחר שקבלו העבור שבת, ואפלו בחצי שעה שקדם חשכה, והשטעם, דלא חמיר הזמן הזה מבין השמשות, והבדאי לא היה דעת העבור לקבל על עצמם התוספת שיהא חמיר מבין השמשות עצמו, עין שם; ומכל מקום התוספתא שהביאו הפוסקים ראיה ממנה להחמיר אינה מתרצת בסבתו, עין בפרד"י. ועין בבאור הגני"א בסימן שצט, ומשמע מדבריו דהוא מצדו יותר לדעת האוסרין, והביא דגם דעת הגמ"א כן בסימן נג סעיף ב בהג"ה. ומכל מקום נראה לענינת דעת, דבהצטרף עוד איה ספק יש להורות להקל בענין זה, כגון שהוא שתי שעות קדם חשכה, דלכמה פוסקים הוא קדם פלג המנהג ואין בקבלתו כלום; ואף דמהר"ו נקט לעיל בהג"ה שעה או שתיים, אפשר דלא נקטו רק לענין מלאכה דאורייתא של הדלקה, דחל קבלתו ואין מטר רק על-ידי אינו יהודי, אבל לענין שבות במקום מצוה יש להקל אפלו על-ידי עצמו אם הוא שתי שעות קדם חשכה:

* יסדר שלחנו. הניו, בתוך שהוא אוכל שם, בנדאי צרוף לכסות כל השלחנות שיש שם; ואפלו בותר דתורים גס"ן אפשר דראוי לעשות כן, עין באלהי רבה ופרי מגדים: * בגדים נאים. והבייש כגד לבן בשבת, אם מחזין ביתא לא יעשה. ובאלהי רבה הביא ראיה מהנהגת דרבנן כלשו גלימי נאים בשבת, עין שם. ובביתו נשאי אדם לעשות מה שצדקה, לא בפני רבים [פמ"ג]:

לסלק בגדיהם מן הארץ בשביל מלאכה: **ג** (ח) ילבש וכו'. וזלף בהם (ח) עד מוצאי שבת אחר הבדלה⁹: (ט) וישמח בכיאת שבת. וכל המפרך לכבודו, הן בגופו הן בבגדיו, הן באכילה ושתייה, הרי זה משבח¹⁰. ועין בסימן רמב. בזהר ומקבלים הנהירו מאד שלא יהיה שום מחלוקת בשבת, חס ושלום, ובפרט בין איש לאישו, וכן מוכח בגטין [דף ג"ב ע"א] גבי הנהו בי תרי דהוו מנצו בהדי הדדי, עין שם [תו"ש]: (י) כיוצא וכו'. בקצת מקומות נוהגין לצאת מבית הכנסת לעונה ואומרים "בואו ונצא וכו'" [כנה"ג]. (ט) ואנו נוהגין שמהפכין פניהם לצד מערב כשאומרים "בואי בשלום וכו'"¹¹, (י) ונהגין לעמוד אז ולעשות דגמא כמו שמקבל פני אדם גדול. (יא) נהגו שלא לקבל את השבת ביום הכפורים שחל בשבת, (יב) רק שאומרים 'מזמור שיר ליום השבת' קדם ברכו,

שער הציור
 (א) עין ב"ח: (ב) ראשית חקמה, מגן אבריהם: (א) עין במגן אבריהם ושלחן ערוף הגר"ז: (ד) אגדה ואלהי רבה: (ה) רש"י: (ו) האר"י: (ז) רש"י: (ח) אגדה: (ט) פרי מגדים: (י) פנסת הגדולה: (יא) פנסת הגדולה: (יב) אחרונים:

הַלְבוּשׁ שֶׁבֶת סִימָן רֶסֶב

ביאורים ומוספים

ילבשו. וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פ"ג ד"ה עוד פרטי דינים). וביאר טעם הדבר, משום שבלבישתם ביום חול מתמעט כבוד השבת.

8) ולחגור את החגורה שחוגר בחול, כתב השו"ע הרב (ס"ק ג) בשם האריז"ל (שהוא מקור הדין), שלא יחגור. וכן נהג הגר"א (מעשה רב אות קמז) להחליף את כל בגדיו ללא יוצא מן הכלל. והחזו"א נהג (דינים והנהגות פ"ט אות ג) להחליף גם את הכיפה לכבוד שבת. ולהחליף את הנעלים, כתב בשו"ת רב פעלים (ח"ד סי' יג) שאין זה בכלל החיוב להחליף את בגדיו לכבוד שבת. אכן בכף החיים (ס"ק כה) כתב, שאף שמצד הדין אין חיוב, מ"מ מידת חסידות היא להחליף, וכן נהג החזו"א (דינים והנהגות שם).

ולענין הבגדים הפנימיים הצמודים לגוף, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם ד"ה אלו הבגדים), שאין צריך שיהיו מיוחדים לשבת, כיון שבמלבושי השבת ישנם שני חיובים שונים: א) בגדים נאים לכבוד שבת, הנלמד מהפסוק "וכבדתו" (ב) בגדים נקיים לכבוד שבת, הנלמד מהפסוק "מקראי קדש". ולכן דוקא בבגדים שמתכבד בהם, כגון מלבושים עליונים, שייך בהם הדין שיהיו נאים ומיוחדים לשבת, אבל בבגדים הפנימיים הצמודים לגוף, או חולצה שהרגילות לכבסה תמיד, אין צריך שיהיו מיוחדים לשבת, אלא שיהיו נקיים. ובגדים שנועדו להגן מפני הקור, ואין רגילות להתכבד בהם, ואין רגילות לכבסם תמיד, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שאין צריך שיהיו מיוחדים לכבוד שבת, וכן אין צריך לכבסם בכל ערב שבת, אלא מי שמתכבד בהם יש לו להחליפם לשבת. והוסיף (שם), שכמו כן אין חיוב לצחצה נעלים, אמנם מי שמצחצחם מקיים בזה כבוד שבת. ולענין לבישת בגדי שבת בשבת חזון, כתב הרמ"א לקמן (סי' תקנא ס"א) שאסור לזבשם, ומ"מ מותר להחליף את הבגדים שלזבשים בגלל היועה. ובמשנ"ב שם (ס"ק ו) הביא, שמנהג וילנא ע"פ הגר"א, ללבוש בגדי השבת, ויש שנהגו לשנות בגד אחד, ושכן כתב היעב"ץ בשם אביו ללבוש בגדי שבת.

[משנ"ב ס"ק ח]

וְיִלְבֹּשׁ בָּהֶם עַד מוֹצְאֵי-שֶׁבֶת אַחַר הַבְּדֻלָּה.⁹⁾

9) וביאר הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פ"ג ד"ה בגדי שבת במוצאי שבת), שאין חובה לפושטם מיד לאחר ההבדלה. וכן כתב הלקט יושר (עמ' 54) שבעל התרומת הדשן לא פשט את בגדי השבת עד שהלך לישון. מאידך, החזו"א (הגר"ח קניבסקי שבת לישראל עמ' תעא) והגר"י קניבסקי (ארחות רבינו ח"א עמ' קז) נהגו לפשוט את בגדי השבת מיד לאחר ההבדלה.

ובמוצאי שבת חזון, כתב הא"א (בוטשאטש מהדו"ת סי' תקנא) שאין איסור אם משהה על עצמו את בגדי השבת אף לאחר שכבר הבדילו כל הציבור, כי האיסור הוא רק התחלת הליבישה ולא מה שכבר לבוש ועומד, וכן דעת הגר"ש אלישיב (קרא עלי מועד פ"ד ס"ק יט) שאפשר להמשיך ללכת בהם, וכן דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ג עמ' ג) והגר"ש אויערבך (שלמי מועד פ"צ הע' 51, בשם הגר"ש אויערבך, וראה בהליכות שלמה בין המצרים פ"ד סכ"ח שמובא אחרת). מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (קרא עלי מועד שם) שמתנימת הפוסקים לא משמע שהאיסור הוא רק התחלת הליבישה, שהרי אם כן יוכל להמשיך ללכת בבגדי שבת כל תשעת הימים, אלא שמ"מ יכול לעשות קודם הבדלה ורק אחר כך לפשוט את בגדי השבת. ומנהג החזו"א (קרא עלי מועד שם הערות הגר"ח קניבסקי אות כב) היה לפשוט את בגדי השבת מיד בצאת השבת [אלא שכתב הגר"ח קניבסקי (שם), שאינו זוכר אם **המשך בעמוד הבא**

[ביה"ל ד"ה אין מערבין]

דָּשָׁם אֲרֵי בְּיָחִיד שֶׁקָּבַל עָלָיו שֶׁבֶת⁴⁰⁾.

40) חזון קבלה זו, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תקכו ס"ק ט) שהוא מבעד יום, ולכן קבלתו היא רק לדיני ספק חשיכה, אבל אם קיבל שבת בזמן שהוא כבר ספק חשיכה, מסתבר שקבלתו היא שיהיה כזמן שהוא ודאי שבת, ואסור בכל. וראה מה שכתב שם לגבי מי שכבר התפלל מעריב.

סִימָן רֶסֶב

לְקַדְּשׁ הַשֶּׁבֶת בְּשִׁלְחָן עֶרְוֶה וּבְכִסּוֹת נִקְיָה

[משנ"ב ס"ק א]

מְעַרְבֵי שֶׁבֶת לְלִילֵי שֶׁבֶת¹⁾.

1) וכשקונה דברים לשבת, כתב לעיל (סי' רנ ס"ק ב) שיאמר על כל דבר שקונה 'זהו לכבוד שבת', כיון שהדיבור פועל הרבה בקדושה. ובזמן שמכין את צרכי השבת, כתב הכף החיים (ס"ק יט) שעל כל מה שעושה יאמר 'לכבוד שבת' ו'לקיים מצות הכינו את אשר יביא'. ובשו"ע הרב (סי' רנ ס"ו) כתב שטוב לומר על כל דבר שקונה 'זהו לכבוד שבת', ובכל מה שעושה, טוב לחשוב שעושה כן לכבוד שבת.

[משנ"ב ס"ק ב]

שְׂיוֹשְׁבֵינֵי עָלֶיהֶן²⁾.

2) והכסאות שבזמנינו, כתב בערוך השלחן (ס"ק א) שהם מוכנים לשיבה, ואין שייך בהם דין זה.

[משנ"ב ס"ק ג]

טוב לפנות קורי עֶבְרִישׁ מִהַפֵּיט מִבְּעוֹד יוֹם³⁾, לְנִקְוֹת אֶת הַפֵּיט לְכַבּוֹד שֶׁבֶת⁴⁾. וְטוֹב לְהֵרֵךְ בְּסֻעֻדַת הַלַּיְלָה שְׁלֹא לְרַקֵּךְ דָּבָר בְּפִיט חָרִץ לְשִׁלְחָן, אִם אֵין דָּרְכּוֹ לְכַבֵּד אֶת הַפֵּיט בְּדָבָר הַמְּתָר⁵⁾.

3) ואם לא הסיר את קורי העכביש מבעוד יום, כתב בתהלה לדוד (סי' שכח ס"ק עט) שהם מוקצה. ועל כן כאשר אנשים נמצאים בבית, דעת הגר"ש אויערבך (שש"כ פכ"ג הע' לד) שכיון שיש בזה משום גרף של רעי, מותר להסירם.

4) טעם זה כתב בשעה"צ לעיל (סי' רנ ס"ק י) שמקורו ברמב"ם. ובשלי"ה (שבת נ" מצוה אות ה) הביא את דברי הראשית חכמה, שהוא על פי הסוד והרמז. וסיים שם, שכדאי מאד לאחוז במנהג הזה להעביר את הגלולים מהבית.

ובמשנ"ב שם (ס"ק ג) הוסיף, שכל שכן שצריך לכבוד את הבית מאבק ועפר מבעוד יום.

5) כאן כתב הלשון 'טוב לזהר', שהוא לשון לכתחילה, ובמג"א (ס"ק א, שהוא מקור הדין) כתב, שבמקום שלא נהגו לכבוד את הבית אסור לזרקו. והוכיח השו"ע הרב (קו"א ס"ק א) שודאי שאין בזה איסור מעיקר הדין, והמג"א לא דייק בלשונו.

[משנ"ב ס"ק ד]

עַד לְאַחַר הַבְּדֻלָּה.⁶⁾

6) ואם הסיר את המפה לאחר הבדלה, כשיבוא לאכול סעודת מלוא מלכה כתב לקמן (סי' ש ס"ק א) שיש לחזור ולפרוס מפה על שולחנו לכבוד סעודה זו (ספר בירור הלכה קמא שם אות ד).

[משנ"ב ס"ק ה]

וְטוֹב שְׁלֹא לְלַבֵּשׁ בְּשֶׁבֶת מִקְּלֵי מַה שֶׁלִּבְשׁ בְּחַלְוֵי, אֶפְלוּ חֲלוּקָה⁷⁾.

7) וללבוש בגדי שבת ביום חול, כתב הכף החיים (ס"ק כב) שלא

הלכות שבת סימן רסג

ביאורים ומוספים

ס"ק יב] משנ"ב
הנין קשהו רוחץ עצמו מעט בביתו, וקמו שמוכא בגמרא [שבת כ"ה ע"ב] לענין רבי יהודה בר אלעאי, עין שם¹², אכל קשהו הולך לבית הפרקס, בנדאי מהנכון להקדים עצמו כדי שלא יבוא לחלול שבת¹³.

12 והיינו חציית פניו ידיו ורגליו, שצריך להסמיכה ללבשת הבגדים.

13 ומן לבישת הבגדים, כתב הקצות השלחן (סי' עג בדה"ש ס"ק כד) שנהגו להלביש את הבגדים התחתונים והמכנסים מיד לאחר הרחיצה בבית המרחץ, אף על פי שרוחץ מבעוד יום, כדי שלא ילבש את הבגדים המלוכלכים לאחר שרוחץ את גופו, ורק את הבגדים העליונים ילבש סמוך לשבת, כיון שבהם ניכר שלובש לכבוד השבת.

[משנ"ב ס"ק ד]
ואין בזה משום בדיקא דהלכה, דהכלל של מצוה הם⁶, אכל אסור להדליק קיסם או גר של חל מנר של שבת, משום בדיקא דמצוה⁷.

6 אמנם, לחמם את הקצה התחתון של הנר על ידי נר אחר כדי להדביקו, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פמ"ג הע' קפז) שאף על פי ששני הנרות הם לכבוד שבת, יש בזה משום בדיקא דמצוה ואסור.

7 ולענין לקיחת אש מנר של יום טוב כדי להדליק אש לבישול, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תקיד ס"ק מז).

[משנ"ב ס"ק ה]
שלא בדין עושיין⁸ וכו', וצ"ע לעיל סימן קנד סעיף יא ובמה שכתבנו שם⁹.

8 וכן כתב בביה"ל לקמן (סי' תרעא ס"ד ד"ה אפלו). שבאופן זה לא קיימו את המצוה ואסור לעשות כן.

9 שם כתב (ס"ק מז). שאם הנרות לא דלקו עדיין בבית תפלתם, לא נאסר להשתמש בהם אפילו בבית הכנסת, כיון שלא חל עליהם שם נוי עכ"ם מעולם.

ולענין פוטות ששימשו לעבודה זרה וקנאם ישראל לאחר שביטלם הגוי, כתב שם (ס"ק מז) שלדעת הט"ז אסור להשתמש בהם לצורך נר שבת, ואף שהא"ר צידד להקל בזה, הפמ"ג והרע"א מצדידים להלכה כדעת הט"ז.

[ביה"ל ד"ה שתי פתילות]
וכן בחי"א ד"ה פתב ששבת מדיקין מנר לגר¹⁰.
10 וכן בכל נרות של מצוה, כגון נרות שרגילים להדליק בבית הכנסת, כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרע"ד ס"ק ה) שמותר להדליק מנר לנר.

המשך מעמוד קודם

גדול, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ב ס"ק ג) שלכך אין כוונת המשנ"ב שיהפכו את פניהם דוקא לצד מערב, אלא שיהפכו את פניהם לצד הכניסה. והכף החיים (ס"ק לב) כתב בשם האריז"ל, שיהפוך את פניו לצד מערב דוקא, כיון ששם שוקעת החמה. וכתב בשו"ת אגרות משה (אור"ח ח"ג סי' מה), שאפילו במקום שהכניסה אינה נמצאת בצד מערב, מ"מ יהפוך את פניו לצד מערב. והוסיף, שלמעשה בכל צורה שיעשה הוא טוב, כיון שעיקר הענין בזה שעושה זאת לכבוד שבת.

והאופן שבו יהפוך את פניו, כתב המשנ"ב לקמן (סי' תרנא ס"ק מז) לענין הפיכת פניו בשעת נענוע הלולב, שאם יש לאדם שתי דרכים לפניו, אחת לימין ואחת לשמאל, יקח את דרך הימין, ואפילו מי שהוא איטר יקח את דרך הימין.

[משנ"ב ס"ק י]
שמהפכין פניהם לצד מערב קשואמרים בואי בשלום וכו'¹¹.
11 ומפני שהטעם שהופכים את הפנים הוא כעין שמקבלים אדם

12 והיינו חציית פניו ידיו ורגליו, שצריך להסמיכה ללבשת הבגדים.

13 ומן לבישת הבגדים, כתב הקצות השלחן (סי' עג בדה"ש ס"ק כד) שנהגו להלביש את הבגדים התחתונים והמכנסים מיד לאחר הרחיצה בבית המרחץ, אף על פי שרוחץ מבעוד יום, כדי שלא ילבש את הבגדים המלוכלכים לאחר שרוחץ את גופו, ורק את הבגדים העליונים ילבש סמוך לשבת, כיון שבהם ניכר שלובש לכבוד השבת.

סימן רסג

מי נמי המדליקין, ואם טעו ביום המעון

[משנ"ב ס"ק א]
ומתמת הדור מצוה יראתה לעשותו יפה¹, וצ"ע לקמן סימן רסד סעיף ע"ו.

1 וכל זה בנרות הדולקים במקום האכילה, שעליהם מברכים, אבל שאר הנרות שמדליקים בבית כדי שלא ישללו בעצים ובאבנים (כמבואר להלן ס"ק ב), כתב השו"ע הרב (ק"א ס"ק א) שאין צריך לעשותם יפים. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' כד) לענין המנהג שנהגו בהרבה קהילות להדליק נר שבת אחד כדון, ונרות רבים אחרים בשאר מקומות הבית, שהנרות האחרים אינם צריכים להיות ראויים לנר שבת.

2 שם כתב השו"ע שמצוה מן המובחר להדליק בשמן זית, ובטעם הדבר כתב המשנ"ב שם (ס"ק ו) שאורו של שמן זה נמשך אחרי הפתילה. ומבואר שהידור מצוה זה, הוא בשלהבת שתהיה יפה. ולענין נר חנוכה, כתב לקמן (סי' תרעג ס"ק כג) שטוב שכל אחד יעשה לעצמו מנורה יפה ונרות יפים כפי כוחו.

[משנ"ב ס"ק ב]
והדלקת הנר צריך להיות ככל הנדרים שהולך שם בשבת³ וכו', אף שאינו אוכל שם⁴ וכו', מיהו, הנכונה תכונה על הנר שבמקום אכילה⁵.
3 אבל ביום טוב, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פמ"ד הע' א)

פשוט רק את המעיל או את כל בגדיו. וראה עוד מה שכתבנו לקמן (סי' תקנא ס"ק ו).

[משנ"ב ס"ק ג]
הן בגופו הן בכגדיו, הן באכילה ושתיה, הרי זה משבח¹⁰.
10 ואשה שלובשת תכשיטה, שכתב השו"ע לקמן (סי' תקס ס"ב) שהתקינה שלא תענוד את כל תכשיטיה בבת אחת, אלא תשייר אחד שלא תענוד אותו וכו' לחורבן, כתב בשעה"צ שם (ס"ק יג), שאפילו בשבת חייבת לנהוג כך, ואין בזה משום אבילות בפרהסיא, כיון שאין זה ניכר כל כך.

[משנ"ב ס"ק י]
שמהפכין פניהם לצד מערב קשואמרים בואי בשלום וכו'¹¹.
11 ומפני שהטעם שהופכים את הפנים הוא כעין שמקבלים אדם

הלכות שבת סימן רסג רסג

וְאֵי פִּנְיָא דְּמַעְלֵי שַׁבְּתָא וְאִמְר 'בוֹאוּ וְנִצֵּא לְקַרְנַת שַׁבָּת מִלְּפָנֶיהָ'. רַבִּי יֵנְאִי אִמְר 'בוֹאֵי (ס) בְּלָה בּוֹאֵי בְּלָה': הֵגה וַיִּלְבִּישׁ עֲצָמוּ בְּגָדֵי שַׁבָּת (יא) מִיָּד אַחַר שַׁרְחֵץ עֲצָמוֹ, וְזוֹהוּ כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וְעַל-כֵּן לֹא יֵרְחֵץ לְשַׁבַּת אֲלָא (יב) סְמוּךְ לְעַרְב, שַׁיְלְבִישׁ עֲצָמוֹ מִיָּד (הַגְּהוֹת מַרְדְּכֵי הַחֲדָשִׁים):

רסג מי ומי המדליקין, ואם טענו ביום המעצן, ובו י"ז סעיפים:

א) איהא זהיר לעשות (א) [ב] גר (ב) יפה. ב' יוש מכוננים (ג) לעשות (ד) *שתי פתילות, (ה) אחד פנגד זכור' ואחד פנגד 'שמור': ה' הגה ויכולין (ו) (ז) להוסיף ולהדליק שלשה או ארבעה גרות, וכן נהגו. האשה

א טור מנה דרב
הנא שבת כ"ג
ב טור והקלפו
בסימן כד

שערי תשובה

[א] גר יפה. עין בה"ט. ועין בשו"ת בית יצחק שכתב שיש נוהגין להדליק ב' גרות קדם קבלת שבת על היממה, ומבדילין אתר שידליק, ואחר הדלקה מעמיד אותם השמש לפני העמוד במקום שמתפללים, וקובע שיש למחות שלא לעשות כן, דף באותו בית אין להוליכו במקום זה לסקום אחר, כמ"ש בפעין * בהג"ה, ואפלו בגרות בהכ"נ, ע"ש. ועין ואנו נוהגין לעמוד לעשות נגמא כמו שמקבל פני אדם גדול. אין מקבלין שבת ביום-כפור שקחל בשבת, כי אין ביום-כפור לשמה יתרה, שכנה"ג:
(א) גר יפה. וידליק בכל הסדרים שהולך שם, מט"מ, עין סעיף ו. ונעשה גרות ברוכים ביחד וזכר לזכור ושמור בדבור אחד נאמרה, וכן נוהגין בהכ"נ, ב"ח. ואסור להדליק גרות של שבת משענה הבאה מבית תפלתם, עין סימן קנד ס"א: (ז) להוסיף. ונהגין

באר היטב

והסתחון והאזור והחלוק, פנגד ד' אותיות הנ"ה. כתב בס"ח: אל יקח אדם גלד בשבת עד שישים תחלה בר כתיקו. מהרי"ל היה לו טלית מיחד לשבת וכפלו במור"ש. ובאגדה סי' קמג כתב שילך בבגדי שבת עד מור"ש אחר הדלקה. ובפגונו כתב דף אכל ושנה בגדיו: (ס) כלה. ויש למקבלי שבת לצאת לעזרת בהכ"נ, כנה"ג.

באור הלכה

* שתי פתילות. עין במשנה ברורה כמה שכתבתי דמדליקין מנר לנר, כן איתא בסימן תרע"ב בבית יוסף בשם בעל התרומות. ומה שכתבתי דנהגו להחמיר על"י קיסם, אף דבמגן אברהם בסימן תרע"ב כתב בסתמא דנהגו להחמיר גם בשבת שלא להדליק מנר לנר, כבר כתב שם הפרימגדים דהמנהג להחמיר הוא על"י קיסם בלחוד, אכל מנר לנר לית מנהג, וגם בימינו ראינו שהמנהג להדליק מנר לנר, וכן בחי"א נדעם כתיב שבשבת מדליקין מנר לנר (100). אולם בעקרא דניא יש לעין, היאך סמך מדינא להדליק מנר לנר בנר של שבת? בשלמא בנר תנכה, אף דעקר מצוה הוא נר אחד והשאר הוא רק למתדרין, מכל מקום כיון דההדירו הנה הוא נזכר במקרא, תו הגו נר של מצוה ומנר מדינא, רק דנהגו להחמיר מחמת זה, כדאימא שם בהג"ה, אכל בשבת לא נזכר כלל במקרא שתי גרות, כי אם דעצם ההדלקה הוא חובה, ואנו עושין בעצמנו לרמוז בעלמא, ובפירט אם מדליק יותר משתים, מנא לן דמפר להדליק מנר לנר, אפשר דזה הוי כמו אם רוצה להדליק נר של חל תנכה [הינו יותר מחשבון הקצוב], דבדאי אסור מדינא; ובספר התרימה שכתב דמפר, אפשר דמדין; קשני בעל"י כתבם דרין בבית אחד, דכל אחד יש מצוה להדלקה, אף מסתימת לשונו לא משמע ב' אובלי מעט דכל מה דמתוסף הוא ג' ויש בו יותר ש"ל ב' ושמחה יתרה, הכל הוא בכלל ענג שבת ומקרי ר' של מצוה, וכעין שכתב הפנג"א דלפן בפעו"ק שטו, וצדיק זה מנר תנכה דמתמירין בו משום דהשאר אינם רק להדור. אכל זה אין למרין, דלא מקרי עזין נר של מצוה כל זמן שלא ברכה עליה, דזה אינו, דאם הדלקתה הוא שלא לצורך שבת היתה צריכה לכבושה לתזור ולהדליקה, וידלקמן, אלא וברא ויהדלקתה הוא לצורך שבת, אלא שלא בקלה עליה שבת עזין כל זמן שלא ברכה, ואם כן בודאי הוא בכלל מצוה, ועל"כ פתורו ונח"ל.

משנה ברורה

ואפלו הנוהגין בשאר יום-טוב קשחל בשבת לומר עוד איתא מןמורים בשביל שבת: (יא) מיד אחר וכ'. וגם הנשים נוהגות קדם הדלקת הגרות לרחץ את עצמן וללבוש בגדי שבת, ואשרי להם. אמנם בימים הקצרים, שמתאחרים לישב בנהונן ואחר-כך רוחצות ולבושות, ובין כך יבואו חס ושלום לספק חלול שבת, לכן טוב להזהיר להם שקדימו לבוא לרחץ וללבוש, וכשמתאחרת, מצוה יותר שפדליק כך במלבושי חל מלבוא חס ושלום לספק חלול שבת; ואם הבעל רוצה שמתאחרת, מצוה גדולה שהוא ידליק הגרות, ולא ישגיח בקטט אשתו. ומצוה גדולה יותר לישב בחשף מלחלל שבת חס ושלום [ח"א]: (יב) סמוך לערב. הינו כשהוא רוחץ עצמו מעט בביתו, וכמו שמוכא בנמרא [שבת כ"ה ע"ב] לענין רבי יהודה בר אלעאי, עין שם(12), אכל כשהוא הולך לבית המרחץ, בודאי מהנכון להקדים עצמו כדי שלא יבוא לחלול שבת(13), ובפירט בימי חתוך השמיים קצרים. ועין לעיל בסימן רס סעיף קטן א במשנה ברורה מה שכתבנו שם:

א) איהא זהיר וכ'. הנה עקר הדלקת הנר הוא חובה (ב) משום מצוה ענג שבת, ומחמת (ג) הדור מצוה יראה לעשותו יפה(14). ועין לקמן סימן רס סעיף ע' (ב) יפה. ואיתא בש"ס דזוכה עבור זה לבנים תלמידי חכמים, דכתיב "פי נר מצוה ותורה אור", על"י נר מצוה דשבת בא אור דתורה. (ג) ולכך נאוי שתתפלל האשה אחר שתגמר ההדלקה והברכה, שיהי

לה הקדו"ש ברוח הוא פנים זכרים מאירים בתורה. (ד) והדלקת הנר צריך להיות בכל הסדרים שהולך שם בשבת(15), על-כל-פנים נר אחד, אף שאינו אוכל שם(16), כדי שלא יפשל בעין או באזן; (ט) מיהו, הברכה תברך על הנר שבמקום אכילה(17): (ג) לעשות. ואם מעותיו מצמצמין, (ו) נראה ששוב יותר שיקנה אחד יפה ולא שנים גרועין: (ד) שתי פתילות. הינו כשהוא דולק שקמן בנר; (ו) ואם הדלקתו היא בגרות, עושה שני גרות. ומתוך להדליק מנר לנר, בין אם מדליק שנים או יותר, ואין בזה משום בזוי מצוה, דכלן של מצוה הם(18), אכל אסור להדליק קיסם או נר של חל מנר של שבת, משום בזוי מצוה(19); ונהגו להחמיר בזה אפלו אם פגגו כדי להדליק בו נר אחר של שבת. ועין בבאור הלכה: (ה) אחד וכו'. ויש שמכוננין לעשות נר של שונה משני גרות קלועים ביחד, זכר למה שאמרו חז"ל ד'זכור' ו'שמור' בדבור אחד נאמרה, (ח) ומנהג הגון הוא; (ט) אכל אותם האנשים שמתבקין אותם בשעת הדלקה סמוכין זה לזה, שלא כד"ו עושין(20), כי לבסוף מתחממות זו מזו ונוסף השענה על"י יתרה, וגם נכפלות ונפלות. אסור להדליק גרות של שבת משענה הבאה מבית תפלתם של אינם יהודים, אפלו באופן שממך להקדיט כגון שבטלו האיגו-יהודי, אפלו הכי אסור למצוה משום דמאס [מלעיל סימן קנד ס"א]. ועין בפרימגדים שכתב דאם אין לו נר אחר כי אם זה דשרי, (י) ומכל מקום לא יברך על זה. ועין לעיל סימן קנד סעיף יא ובמה שכתבנו שם(21): (י) להוסיף. ויש נוהגין להדליק (יא) שבעה גרות. פנגד שבעת ימי השבוע, ויש עשה, פנגד עשרות

שער הציון

(א) תוספות בשבת כ"ה ע"ב: (ב) ב"ח: (ג) אחרונים: (ד) מגן אברהם וש"א: (ה) לקמן בסימן זה: (ו) כי זהו מימנא דרב הנא לפרוש הטור: (ז) ב"ח: (ח) ב"ח ומגן אברהם ודף החיים, דלא בעלת-שבת: (ט) בסימן תרע"א סעיף ד בהג"ה, ועין שם בקנא-אברהם סעיף קטן ד בשם הירכ"מ: (י) כן מוכח לפי טעמו, עין שם: (יא) מגן אברהם: